

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
YAYINLARI
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY

OLBA XXVIII (Ayrıbasım / Offprint)

KAAM YAYINLARI

OLBA

XXVIII

© 2020 Mersin Üniversitesi/Türkiye

ISSN 1301 7667

Yayıncı Sertifika No: 18698

OLBA dergisi;

ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO, PROQUEST

ve

TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün (DAI) Kısaltmalar Dizini'nde 'OLBA' şeklinde yer almaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir. Makalelerdeki görüş, düşünce ve bilimsel değerlendirmelerin yasal sorumluluğu yazarlara aittir.

The articles are evaluated by referees. The legal responsibility of the ideas, opinions and scientific evaluations are carried by the author.

OLBA dergisi, Mayıs ayında olmak üzere, yılda bir kez basılmaktadır.

Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.

Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.

It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of the Mersin University

(Research Center for Cilician Archaeology / Journal OLBA)

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.

Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the Mersin University

(Research Center for Cilician Archaeology / Journal OLBA)

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında belirtilen formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.

Articles should be written according to the formats mentioned in the following web address.

Redaktion: Doç. Dr. Deniz Kaplan

OLBA'nın yeni sayılarında yayınlanması istenen makaleler için yazışma adresi:

Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül

Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü

Çiftlikköy Kampüsü, 33342 Mersin - TURKEY

Diğer İletişim Adresleri

Other Correspondance Addresses

Tel: +90 324 361 00 01 • 14730 / 14734

Fax: +90 324 361 00 46

web mail: www.kaam.mersin.edu.tr

www.olba.mersin.edu.tr

e-mail: sdurugonul@gmail.com

Baskı / Printed by

Sonsöz Gazetecilik, Matbaacılık, Rek. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.

İvedik Mah. Matbaacılar Sit. 1341. Cad. No: 56-58 İvedik OSB - Yenimahalle / ANKARA

Tel: +90 312 394 57 71 Fax: +90 312 394 57 74 • Sertifika No: 18698

Grafik / Graphic

Digilife Dijital Basım Yay. Tan. ve Org. Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Güvenevler Mah. 1937 Sk. No.33 Yenişehir / MERSİN

Tel: +90 324 231 14 16 • www.digilifemersin.com

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM) YAYINLARI-XXVII

MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY (KAAM)-XXVIII

Editörler

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS
Deniz KAPLAN

OLBA Bilim Kurulu

Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL (Mersin Üniversitesi)
Prof. Dr. Marion MEYER (Viyana Üniversitesi)
Prof. Dr. Susan ROTROFF (Washington Üniversitesi)
Prof. Dr. Kutalmış GÖRKAY (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. İ. Hakan MERT (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Eda AKYÜREK-ŞAHİN (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Yelda OLCAY-UÇKAN (Anadolu Üniversitesi)

MERSİN

2020

İçindekiler / Contents

A. Tuba Ökse Yukarı Dicle Havzası – Ambar Çayı Vadisi Yerleşim Tarihi (<i>Upper Tigris Region - Settlement History of the Ambar Çay Valley</i>)	1
Hamza Ekmen – F. Gülden Ekmen – Ali Güney İnönü Cave: New Results of the Early Iron Age Culture in the Western Black Sea Region (<i>İnönü Mağarası: Batı Karadeniz Bölgesi Erken Demir Çağı Kültürüne İlişkin Yeni Sonuçlar</i>)	35
Deniz Kaplan – Serra Durugönül Head of a Kouros from the Hinterland of Tarsus Belonging to the Period of the Syennessis Dynasty (<i>Tarsus Hinterland'ından Syennessis Hanedanlığı Dönemi'ne Ait Bir Kouros Başı</i>).....	57
Elçin Doğan Gürbüzler Terracotta Figurines from the Temple of Aphrodite at Aphrodisias (<i>Aphrodisias Aphrodite Tapınağı'ndan Ele Geçen Pişmiş Toprak Figürinler</i>)	69
Ahmet Mörel A Young Dionysos-Satyr Group from Akkale (Rough Cilicia) (<i>Akkale'den (Dağlık Kilikia) Bir Genç Dionysos-Satyr Grubu</i>)	99
Ulus Tepebaş Tarsus Hinterlandı'ndan Büstlü Bir Lahit (<i>A Sarcophagus with Busts from the Hinterland of Tarsus</i>)	115
Zeliha Gider-Büyüközer Knidos Dorik Stoa (Sostratos?): Stilistik Değerlendirme (<i>Knidos Doric Stoa (Sostratos?): Stylistic Evaluation</i>)	131
Aytekin Büyüközer Knidos Kent Surları: Kap Krio Savunma Sistemi ve 56 Numaralı Kule (?) (<i>The Fortification of Knidos: Defence System of Cape Crio and Tower 56 (?)</i>) .	165
Erdoğan Aslan – Uğurcan Orhan – L. Ufuk Erdoğan Aslanlı Burun ve Kap Krio Sualtı Araştırmaları (<i>Underwater Researches of Cape Aslan and Cape Crio</i>)	207

Gökhan Coşkun – Erkan Alkaç Seyitömer Höyük’de Ele Geçen Mühürlü Amphora Kulpları (<i>Stamped Amphora Handles from Seyitömer Höyük</i>)	243
Rahşan Tamsü-Polat – Nurten Kanbur Yeni Araştırmalar Işığında Midas Kale Phryg Seramikleri (<i>Phrygian Potteries of the Midas Fortress in the Light of New Researches</i>)	263
Hatice Körsulu Sinabiç’tan (Dalisandos?) Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri (<i>Hellenistic and Roman Period Pottery from Sinabiç (Dalisandos?)</i>)	295
Handegül Canlı Philadelphia’dan (Isauria) Nadir Bir Buluntu: Silindirik Asma Kilit (<i>A Rare Find from Philadelphia (Isauria): Cylindrical Padlock</i>).....	339
Jon C. Cubas Diaz Korasion: Eine unsichtbar gewordene kilikische Kleinstadt (<i>Korasion: Görünmez Hale Gelen Bir Kilikia Kasabası</i>)	351
Ertekin Doksanaltı Knidos ‘Liman Caddesi’ Geç Antik Dönem Atölye/Dükkan ve Buluntuları (<i>Late Antiquity Workshop/Shop and Findings from Knidos’ “Harbor Street”</i>)	377
Ülkü Kara A Group of One-Handled “Sardis Type” Amphorae from the Excavations at Küçükçekmece Lake Basin (Bathonea ?) (<i>Küçükçekmece Göl Havzası Arkeolojik Kazıları’ndan (Bathonea ?) “Sardis Tip” Olduğu Düşünülen Bir Grup Tek Kulplu Amphora</i>)	421
Şener Yıldırım Side Müzesi’nden Champlévé Tekniğinde Bezenmiş Erken Bizans Dönemi Levhaları (<i>Early Byzantine Plates Decorated with Champlévé Technique in the Side Museum</i>)	439
Güray Ünver A New Honorary Inscription From Knidos (<i>Knidos’tan Yeni Bir Onurlandırma Yazıtı</i>).....	463
Ahmet Tolga Tek Antik ve Orta Çağ Kaynaklarında, Yazıtlarda ve Sikke Basımları ile Podalia (<i>Podalia in Ancient and Medieval Sources, Inscriptions and its Coinage</i>).....	477

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
BİLİMSEL SÜRELİ YAYINI 'OLBA'

Amaç

Olba süreli yayını; Küçükasya, Akdeniz bölgesi ve Ortadoğu'ya ilişkin orijinal sonuçlar içeren Arkeolojik çalışmalarda sadece belli bir alan veya bölge ile sınırlı kalmaksızın 'Eski Çağ Bilimleri'ni birbirinden ayırmadan ve bir bütün olarak benimseyerek bilim dünyasına değerli çalışmaları sunmayı amaçlamaktadır.

Kapsam

Olba süreli yayını Mayıs ayında olmak üzere yılda bir kez basılır. Yayınlanması istenilen makalelerin en geç her yıl Kasım ayı sonunda gönderilmiş olması gerekmektedir.

1998 yılından bu yana basılan Olba; Küçükasya, Akdeniz bölgesi ve Ortadoğu'ya ilişkin orijinal sonuçlar içeren Prehistorya, Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ile Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri), Eskiçağ Tarihi, Nüvizmatik ve Erken Hıristiyanlık Arkeolojisi alanlarında yazılmış makaleleri kapsamaktadır.

Yayın İlkeleri

1. a- Makaleler, Word ortamında yazılmış olmalıdır.
b- Metin 10 punto; özet, dipnot, katalog ve bibliografya 9 punto olmak üzere, Times New Roman (PC ve Macintosh) harf karakteri kullanılmalıdır.
c-Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
d-Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
2. Noktalama (tireler) işaretlerinde dikkat edilecek hususlar:
 - a) Metin içinde her cümlelerin ortasındaki virgülden ve sonundaki noktadan sonra bir tab boşluk bırakılmalıdır.
 - b) Cümle içinde veya cümle sonunda yer alan dipnot numaralarının herbirisi noktalama (nokta veya virgül) işaretlerinden önce yer almalıdır.

c) Metin içinde yer alan “fig.” ibareleri, parantez içinde verilmeli; fig. ibaresinin noktasından sonra bir tab boşluk bırakılmalı (fig. 3); ikiden fazla ardışık figür belirtiliyorsa iki rakam arasına boşluksuz kısa tire konulmalı (fig. 2-4). Ardışık değilse, sayılar arasına nokta ve bir tab boşluk bırakılmalıdır (fig. 2. 5).

d) Ayrıca bibliyografya ve kısaltmalar kısmında bir yazar, iki soyadı taşıyorsa soyadları arasında boşluk bırakmaksızın kısa tire kullanılmalıdır (Dentzer-Feydy); bir makale birden fazla yazarlı ise her yazardan sonra bir boşluk, ardından uzun tire ve yine boşluktan sonra diğer yazarın soyadı gelmelidir (Hagel – Tomaschitz).

3. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa (ve varsa levha ya da resim) sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inchriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, lev. LIV-LVII.

Dipnot (kitaplar ve makaleler için)

Richter 1977, 162, res. 217.

Diğer Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
ay.	aynı yazar
vd.	ve devamı
yak.	yaklaşık
v.d.	ve diğerleri
y.dn.	yukarı dipnot
dn.	dipnot
a.dn.	aşağı dipnot
bk.	Bakınız

4. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece "fig." kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. (Levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kesinlikle kullanılmamalıdır).

5. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
6. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
7. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla 20 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 10 adet civarında olmalıdır.
8. Makaleler Türkçe, İngilizce veya Almanca yazılabilir. Türkçe yazılan makalelerde yaklaşık 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce yada Almanca özet kesinlikle bulunmalıdır. İngilizce veya Almanca yazılan makalelerde ise en az 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet bulunmalıdır. Makalenin her iki dilde de başlığı gönderilmelidir.
9. Özeti altında, Türkçe ve İngilizce veya Almanca olmak üzere altı anahtar kelime verilmelidir.
10. Metin, figürler ve figürlerin dizilimi (layout); ayrıca makale içinde kullanılan özel fontlar 'zip'lenerek, We Transfer türünde bir program ile bilgisayar ortamında gönderilmelidir; çıktı olarak gönderilmesine gerek yoktur.
11. Figürlerde çözünürlük en az 300 dpi; format ise tif veya jpeg olmalıdır.

MERSIN UNIVERSITY
‘RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY’
JOURNAL ‘OLBA’

Scope

Olba is printed once a year in May. Deadline for sending papers is the end of November each year.

The Journal ‘Olba’, being published since 1998 by the ‘Research Center of Cilician Archeology’ of the Mersin University (Turkey), includes original studies done on prehistory, protohistory, classical archaeology, classical philology (and ancient languages and cultures), ancient history, numismatics and early christian archeology of Asia Minor, the Mediterranean region and the Near East.

Publishing Principles

1. a. Articles should be written in Word programs.
 - b. The text should be written in 10 puntos ; the abstract, footnotes, catalogue and bibliography in 9 puntos ‘Times New Roman’ (for PC and for Macintosh).
 - c. Footnotes should take place at the bottom of the page in continuous numbering.
 - d. Titles within the article should be written in small letters and be marked as bold. Other choices (big letters, underline or italic) should not be used.
2. Punctuation (hyphen) Marks:
 - a) One space should be given after the comma in the sentence and after the dot at the end of the sentence.
 - b) The footnote numbering within the sentence in the text, should take place before the comma in the sentence or before the dot at the end of the sentence.
 - c) The indication fig.:
 - *It should be set in brackets and one space should be given after the dot (fig. 3);
 - *If many figures in sequence are to be indicated, a short hyphen without space between the beginning and last numbers should be placed (fig. 2-4); if these are not in sequence, a dot and space should be given between the numbers (fig. 2. 5).

- d) In the bibliography and abbreviations, if the author has two family names, a short hyphen without leaving space should be used (Dentzer-Feydy); if the article is written by two or more authors, after each author a space, a long hyphen and again a space should be left before the family name of the next author (Hagel – Tomaschitz).
3. The ‘Bibliography’ and ‘Abbreviations’ should take part at the end of the article. The ‘Abbreviations’ used in the footnotes should be explained in the ‘Bibliography’ part. The bibliography used in the footnotes should take place as abbreviations and the following order within the abbreviations should be kept: Name of writer, year of publishment, page (and if used, number of the illustration). This rule should be applied even if a publishment is used only once.

Bibliography (for books):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliography (for articles):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, pl. LIV-LVII.

Footnotes (for books and articles):

Richter 1977, 162, fig. 217.

Miscellaneous Abbreviations:

op. cit.	in the work already cited
idem	an author that has just been mentioned
ff	following pages
et al.	and others
n.	footnote
see	see
infra	see below
supra	see above

4. For all photographs, drawings and maps only the abbreviation ‘fig.’ should be used in continous numbering (remarks such as Plate, Picture, Drawing, Map or any other word or abbreviaton should not be used).
5. Photographs, drawings or maps taken from other publications are in the responsibility of the writers; so the sources have to be mentioned.
6. A list of figures should take part at the end of the article.

7. The text should be within the remarked formats not more than 20 pages, the drawing and photographs 10 in number.
8. Papers may be written in Turkish, English or German. Papers written in Turkish must include an abstract of 500 words in Turkish and English or German. It will be appreciated if papers written in English or German would include a summary of 500 words in Turkish and in English or German. The title of the article should be sent in two languages.
9. Six keywords should be remarked, following the abstract in Turkish and English or German.
10. Figures should be at least 300 dpi; tif or jpeg format are required.
11. The article, figures and their layout as well as special fonts should be sent by e-mail (We Transfer).

SEYİTÖMER HÖYÜK'DE ELE GEÇEN MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI

Gökhan COŞKUN – Erkan ALKAÇ *

ABSTRACT

Stamped Amphora Handles from Seyitömer Höyük

The aim of this study is to introduce the stamped amphora handle fragments discovered at Seyitömer Höyük. These fragments are related to Layer II of the mound which is dated to the Hellenistic Period and to the amphorae of Thasos, Rhodes and Khios. The quantity of Thasian amphora handles are much more than the handles belonging to the other two sites. In the present study, the production sites of the stamped amphora handles are determined, classified, catalogued and dated in view of the contexts they belong and by comparing similar findings discovered at other sites. The commercial amphora fragments discovered at Seyitömer Höyük indicate that the site had, even if not very strong, trade relations with the Aegean Region during the Hellenistic period.

Keywords: Seyitömer Höyük, Commercial Amphora, Stamped Amphora Handle, Phrygia Epictetus, Hellenistic Period, Inner-Western Anatolia.

ÖZ

Bu makalenin amacı Seyitömer Höyük'de ele geçen mühürlü amphora kulplarının bilim dünyasına tanıtılmasıdır. Çalışmamız kapsamında değerlendirilmeye çalışılan amphora parçaları höyüğün Hellenistik Dönemi'ne ait II. Tabakası ile ilişkili olarak bulunmuşlardır. Mevcut amphora parçaları içerisinde Thasos, Rhodos ve Khios amp-horaları ile ilişkilendirilen örnekler yer almaktadır. Bunlardan Thasos amp-horaları diğerlerine göre daha fazla sayıdadır. Bu çalışmada mühürlü amphora kulp parçalarının üretim yerleri tespit edilerek sınıflandırılmış, kataloğu yapılmış ve ait oldukları kon-tekstler ve diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekleri göz önünde bulundurularak

* Prof. Dr. Gökhan COŞKUN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Merkez, Kütahya/TÜRKİYE. E-posta: gokhan.coskun@dpu.edu.tr. Orcid No: 0000-0001-5063-283X

Doç. Dr. Erkan ALKAÇ, Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Çiftlikköy Kampüsü, Mersin/TÜRKİYE. E-posta: ealkac77@gmail.com. Orcid No: 0000-0001-9436-2501

tarihlendirilmeye çalışılmıştır. Mevcut ticari amphora parçaları Seyitömer Höyüğü Hellenistik Dönemde Ege dünyası ile çok yoğun olmasa da ticari ilişkilerinin olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Seyitömer Höyük, Ticari Amphora, Mühürlü Amphora Kulpu, Phrygia Epiktetos, Hellenistik Dönem, İç-Batı Anadolu.

Antik dönemde Phrygia Epiktetos olarak anılan bölgede yer alan Seyitömer Höyük, Kütahya il merkezinin 25 km. kuzeybatısında, Seyitömer Linyit İşletmesi rezerv sahası içerisinde bulunmaktadır (fig. 8). “Seyitömer Höyük” olarak anılan yerleşimin antik dönemdeki adı bilinmemektedir. Bu merkezdeki ilk arkeolojik kazı çalışmaları 1989 yılında Eskişehir Müzesi Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir¹. 1990’lı yıllarda ise kazı çalışmaları Afyonkarahisar Müzesi Müdürlüğü tarafından yürütülmüştür². Bir süre ara verilen kazı çalışmalarına daha sonra 2006 yılında Prof. Dr. A. Nejat Bilgen başkanlığında, Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü tarafından yeniden başlanmış ve bu çalışmalar 2014 yılına dek sürdürülmüştür. Höyükteki çalışmalar bu tarihten sonra durmuş vaziyettedir. Höyükte 2006-2014 yılları arasında gerçekleştirilen sistemli kazılar sonucunda mimari açıdan; Roma³, Hellenistik⁴, Akhaemenid⁵, Orta Tunç Çağ⁶ ve Erken Tunç Çağ⁷ olmak üzere beş kültür tabakasının varlığı saptanmıştır.

Seyitömer Höyüğü MÖ 1. bin kapsamındaki tabakalarından ele geçen ticari amphora parçaları ve Attika üretimi seramikler ithal ürünler olarak ön plana çıkarlar. Bu tür ithal seramikler yerleşimin, Akhaemenid Dönemde, MÖ 6. yüzyılın sonu - 5. yüzyılın başından itibaren, Kıta Yunanistan ve Ege dünyası ile ticari ilişkiler içerisinde olduğunu kanıtlamaktadır⁸. Seyitömer Höyüğü Hellenistik Dönemdeki ticari ilişkileri hakkında bilgiler ise henüz çok kısıtlıdır. II. Tabaka olarak adlandırılan Hellenistik Dönem tabakasından ele geçen seramiklerden bu güne kadar sadece balık tabakları yayınlanmıştır. Söz konusu yayın, Seyitömer Höyük’de Hellenistik Dönemde daha çok yerel üretim seramiklerin kullanıldığını göstermektedir⁹. Bu bağlamda, sayıları her ne kadar az olsa da, ithal ürünler olan ticari amphoralara ait mühürlü kulp parçaları, yerleşimin Hellenistik Dönemdeki ticari ilişkilerine yönelik yeni bilgiler sunan somut

1 Aydın 1991, 191-204.

2 Topbaş 1992, 11-34; Topbaş 1993, 1-30; Topbaş 1994, 297-310; İlaslı 1996, 1-20.

3 Bilgen – Çevirici Coşkun 2015a, 9-18.

4 Bilgen – Çevirici Coşkun 2015b, 19-33.

5 Coşkun 2015, 34-59; Coşkun 2017, 167-181.

6 Bilgen – Bilgen 2015, 61-118.

7 Bilgen v.d. 2015, 119-186.

8 Coşkun 2010; Coşkun – Çevirici Coşkun 2017.

9 Çevirici Coşkun 2017, 326, 333-334.

deliller olmaları açısından ayrı bir öneme sahiptirler.

Seyitömer Höyük'den ele geçen ticari amphora parçalarının en erken örnekleri, höyüğün Akhaemenid Döneme tarihli III. Tabakası ile ilişkili olarak ele geçmiştir¹⁰. Bu çalışma kapsamında değerlendirilmeye çalıştığımız mühürlü ticari amphora kulp parçaları ise, höyüğün Hellenistik Dönemi'ne ait II. Tabakası ile ilişkili olarak bulunmuşlardır¹¹. Seyitömer Höyük'de bugüne kadar yapılan çalışmalar sonucunda sadece yedi tane mühürlü ticari amphora kulpu ele geçmiştir. Bunlardan üç tanesi, her ne kadar kesin olarak tarihlenebilecek veriler sunmasa da, diğer örneklerin tümü Hellenistik Döneme tarihlenebilmektedir.

Seyitömer Höyük'den ele geçen mühürlü ticari amphora kulp parçalarından dört tanesi Thasos, iki tanesi Rhodos ve bir tanesi Khios amphoralarına ait parçalardır:

Thasos

Thasos'da üretilen amphoralar, MÖ 6. yüzyılın sonu ya da MÖ 5. yüzyılın başlarından itibaren düzenli olarak mühürlenmeye başlanmıştır¹². Bu işlem, MÖ 2. yüzyıla kadar sürmüştür¹³. Mühürlemenin başladığı tarihteki örnekler, "Proto-Thasos" olarak sınıflandırılmakta ve sadece sembollerden oluşmaktadır. MÖ 4. yüzyılın başlarından MÖ 345 yılına kadarki mühürler, "Erken Mühürler" olarak tanımlanmaktadır ve bunlarda genellikle yönetici ve üretici isimleri kısaltma olarak yer almaktadır. MÖ 340 yılından sonraki örnekler ise "Geç Mühürler" olarak gruplanmaktadır ve bunlarda tek isim görülmektedir. Bunun dışında, dönemin bazı mühürlerinde patronymos isimlerinin varlığı da belirlenmiştir. Thasos mühürlerinde çok çeşitli nesnelere ve hayvanların tasvirleriyle sembol olarak karşılaşılmaktadır¹⁴.

Thasos ile ilişkilendirilen ticari amphoraların Seyitömer Höyüğe MÖ 4. yüzyılın başından itibaren ulaştığı tespit edilmiştir¹⁵. Höyükte Thasos'a atfedilebilecek dört adet mühürlü kulp ele geçmiştir (Kat. No. 1-4). Bunlardan Kat. No. 1, 1989 yılında Eskişehir Müze Müdürlüğüne yapılan kazılarda ele geçmiş olup¹⁶, bu parçayı görmek ve fotoğraflamak imkânımız olmamıştır. M. Darga, 2006 yılında yayınladığı çalışmasında bu kulp parçasına yer vermiş ve mühür baskısının alt satırındaki ismin Thasos'daki bir şarap üreticisinin ismi olabileceğini önermiştir¹⁷, Söz konusu mühürlü kulp parçası, Seyitömer Höyük'den ele geçen mühürlü amphora kulplarının hepsinin

10 Coşkun – Çevirici Coşkun 2017.

11 Öncelikle kazı başkanı Prof. Dr. A. Nejat Bilgen olmak üzere bu makalenin konusunu oluşturan mühürlü amphora kulplarının bulunmasında emeği geçen bütün Seyitömer Höyük kazı ekibine teşekkür ederiz.

12 Garlan 1999, 54-57.

13 Tzochev 2016, 84.

14 Cankardeş Şenol 2006, 84-86; Tzochev 2016, 18, 79-81.

15 Coşkun – Çevirici Coşkun 2017, 237.

16 Aydın 1991, 195, 202, res. 11.

17 Bu çalışmada kullanılan yazıt bilgileri ve çizim Darga'nın yayınından alınmıştır bk. Darga 2006, 242-243, 248, res. 13-14.

bir arada görülebilmesi adına çalışmamıza dâhil edilmiş ve yeniden değerlendirilmiştir:

Kat. No. 1:

[Θ]ασ[ίω]ν

kaduceus ile çelenk (?)

Νύμφων Κλεο()

Dikdörtgen formlu mühür baskısının sol kısmı korunabilmiştir. Üst satırında Θασίων ethnikonu bulunmaktadır. Ortasında sola dönük kaduseus ile ne olduğu belirlenemeyen bir sembol (olasılıkla çelenk) yer almaktadır. Alt satırda ise Νύμφων Κλεο(ismi yer almaktadır. Thasos’da ismi, Νύμφων Κλεο(olarak kısaltılmış şekilde yazılan bir yönetici olduğu bilinmektedir¹⁸. Bu yöneticinin isminin tespit edildiği mühürlerde sembol olarak yay ile ok, palmiye dalı, Dioskur başlığı, yıldız ile Dioskur başlığı, kithara, nar, herme, kepçe ile vazo, yıldız ile disk (?), içki kâsesi, vazo, trident¹⁹, kantharos, situla²⁰ ve bereket boynuzu²¹ bulunmaktadır. Yönetici Νύμφων Κλεο(, Thasos mühür kronolojisine göre Period VIII’e (MÖ c. 255 - c. 242) tarihlendirilmiştir²². Seyitömer Höyük buluntusuyla aynı kalıptan elde edilmiş örnekler, Thasos²³ ve Atina Ulusal Müzesi’nde²⁴ bulunmaktadır.

Kat. No. 2:

[Α]σκλητιάδω[ν]

thyrsos

herme

Ἀσκλητιάδης isminin genetik halde yazıldığı dikdörtgen formlu mühür baskısında, yazıtın altında iki sembol görülmektedir. Üstte thyrsos ve onun altında herme birlikte kullanılmıştır. Atina’da, Seyitömer Höyük örneğiyle aynı kalıptan çıkmış bir mühür baskısı bulunmaktadır²⁵. Ἀσκλητιάδης ismi, Debidour’un Thasos amphora mühürlerinde kaydedilen isimlerin kronolojisi üzerine yaptığı çalışmada, tarihi belirlenemeyenler bölümünde geçmektedir ve onun yönetici mi yoksa üretici mi olduğuna dair de

18 Garlan 1993, 167; Tzochev 2016, 240.

19 Bon – Bon 1957, 323-327, no. 1273-1291.

20 Tzochev 2016, 167, no. 323-324.

21 Garlan 1993, 165, fig. 62.

22 Tzochev 2016, 167, no. 323-324.

23 Bon – Bon 1957, 324, no. 1279.

24 Jöhrens 1999, 242, no. 826.

25 Bon – Bon 1957, 491, no. 2137; Sztetyllo 1971, 97, fig. 4.

bir kimlik tanımlaması bulunmamaktadır²⁶.

Kat. No. 3:

[-----]

sembol ?

[-----]αναξ

Kil özelliklerinden Thasos kökenli bir amphoraya ait olduğu anlaşılan ancak kırık vaziyette ele geçen kulpdaki mühürde ismin sadece son bölümü olan -αναξ kısmı korunabilmiştir. Korunan kısmıyla yazıtın hangi isme işaret ettiğini belirlemek zordur. Thasos amphora mühürlerinde tespit edilen isimler tarandığında, ismin Εὐρύαναξ, Εὐρύαναξ veya Ἀντιάναξ olabileceği görülmektedir. Bu mührün üst satırında Θεσίωv ethnikonu ve merkezinde bir sembol olmalıdır. Εὐρύαναξ'ın isminin tespit edildiği mühürlerde yuvarlak kalkan ya da phiale, lobut ve üzüm salkımı sembol olarak yer almaktadır²⁷. Üretici olarak tanımlanan Εὐρύαναξ'ın MÖ c. 391 - c. 365 yılları arasında faaliyetlerini gerçekleştirdiği belirtilmektedir²⁸. Εὐρύαναξ, Debidour tarafından M.Ö. 4. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir²⁹. Yönetici Ἀντιάναξ'ın isminin yer aldığı mühürlerde sembol olarak Dioskur başlığı, kaduseus, kithara ya da lyra, bereket boynuzu, üzüm salkımı, kalathos, thrysos, meşale, vaso görülmektedir³⁰. Bu yöneticinin görev tarihi için MÖ 3. yüzyılın ilk yarısı önerilmektedir³¹.

Kat. No. 4:

[-----]

sarmaşık dalı

[-----]

Yaklaşık yarısı korunabilmiş olan dikdörtgen formlu mühür baskısında sarmaşık dalları betimlenmiştir. Mühür, kulpun alt bölümüne geçiş noktasına yakın, kulpun kenarına doğru basıldığı için yazıt tespit edilememektedir. Diğer merkezlerden ele geçen mühürlü amphora kulpları içerisinde benzer örnekleri ile karşılaşılmamış olsa da, formu ve hamur özellikleri Kat. No. 3'ün de bir Thasos amphorasının kulpu olduğunu önermek için uygundur.

26 Debidour 1979, 312.

27 Bon – Bon 1957, 196-197, no. 661-663.

28 Tzochev 2016, 100, no. 2 a-b.

29 Debidour 1979, 310.

30 Bon – Bon 1957, 108-109, no. 218-227.

31 Debidour 1986, 332.

Rhodos

Rhodos'da MÖ 4. yüzyılın sonlarına doğru başlayan amphoraları düzenli bir şekilde mühürleme geleneği yaklaşık 300 yıl sürmüştür³². Mühürlü Rhodos amphoraları, Akdeniz ve Karadeniz coğrafyasında yapılan arkeolojik araştırmalarda bulunan mühürlü Yunan amphoraları arasında en büyük grubu temsil etmektedir³³. Rhodos amphoralarında kulpların birine, bir yıl boyunca adanın ticari faaliyetleri kontrol etmekle görevli olan, aynı zamanda Helios rahibi olan eponym (yönetici) ismi ve diğerine de üreticinin ismi basılmıştır³⁴. Dikdörtgen veya yuvarlak formlu mühürlerde monogram, ligatür ve kısaltmalar ile nominatif ya da genitif halde tam isimler bulunmaktadır. Eponym isimli mühürlerde, ἐπί (tarafından) edatı ya da ἱερεύς (kutsal) sıfatı ile gül sembolü veya Helios başı veya büstü ve az sayıda diğer semboller görülmektedir. Üretici mühürlerinde kaduseus, herme, thyrso, meşale, bereket boynuzu, üzüm salkımı, çelenk gibi semboller tespit edilmiştir. M.Ö. c. 240'dan itibaren Rhodos mühürlerinde ay adı kullanımı başlamıştır. Rhodos'da amphora mühürleme geleneği M.Ö. 1. yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür³⁵. Bu çalışmada, Rhodos amphora mühürlerinin kronolojisi için Finkielsztein'in belirlediği tarihler temel alınmıştır³⁶:

Period I	MÖ c. 304 - c. 220
Period II	MÖ c. 234 - c. 199
Period III	MÖ c. 198 - c. 161
Period IV	MÖ c. 160 - c. 146
Period V	MÖ c. 145 - c. 108
Period VI	MÖ c. 107 - c. 88/86
Period VII	MÖ c. 85 - c. 40

Seyitömer Höyük'den ele geçen mevcut mühürlü amphora kulpları içerisinde Rhodos amphoraları, sayısal açıdan Thasos amphoralarından sonra ikinci sırada yer almaktadır. Bu merkezden ele geçen mühürlü ticari amphora kulplarından ikisi Rhodos üretimidir (Kat. No. 5-6). Bunlardan Kat. No. 5 bir kulp parçasından ibaret olup, Kat. No. 6 ağız kenarı-boyun-kulp parçasından oluşmaktadır:

Kat. No. 5:

Ἐπί Ξενοφάντου Πανάμ[ου] vac.
gül

32 Grace 1948, 144.

33 Börker – Burow 1998, 13.

34 Grace 1948, 144; Rauh – Autret – Lund 2013, 151; Konu hakkındaki güncel öneriler için ayrıca bk. Dündar 2017, 386-387.

35 Cankardeş Şenol 2006, 105-111.

36 Finkielsztein 2001, 196, tab. 22.1.

Kulp parçasının üst kısmında yer alan yuvarlak formlu mühür baskısının merkezinde Rhodos'un simgeleri arasında yer alan gül motifi ve bunun etrafında Ξερόφαντος I ile ilişkilendirdiğimiz genetik haldeki eponym ismi ve ay adı Πάναμος yer almaktadır.

Rhodos amphora mühürlerinde Ξερόφαντος isimli iki eponym belirlenmiştir. Tabaka ya da kontekst bilgilerine göre oluşturulan Rhodos amphora mühürleri kronolojisinde Ξερόφαντος I'in Period II içerisinde MÖ 210 yılı civarında, Ξερόφαντος II'nin ise Period IV içerisinde MÖ 151 yılı civarında görev yaptıkları düşünülmektedir³⁷.

Seyitömer Höyük buluntusu, Cankardeş Şenol'un Alexandria Benaki Koleksiyonu'nda Ξερόφαντος I olarak belirlediği örneklerle yakın benzerlikler taşımaktadır³⁸. Bundan dolayı bu mühürdeki isim, Ξερόφαντος I olarak tanımlanmıştır. İki kulpu korunmuş amphoralar sayesinde yönetici Ξερόφαντος I'in üreticilerden Διονύσιος II³⁹, Δίσκος I⁴⁰, Ἑλλάνικος, Ἐπιγόνος I⁴¹, Θεόδωρος⁴² ve Μενεκράτης I⁴³ ile bağlantıları tespit edilmiştir. Histria⁴⁴ ve Alexandria Benaki Koleksiyonu'ndaki⁴⁵ Ξερόφαντος I'in isminin kaydedildiği yuvarlak formlu mühürlerin merkezinde nokta ve Didyma⁴⁶, Delos⁴⁷ ve Alexandria'daki⁴⁸ dikdörtgen formlu mühürlerde ise Helios sembolleri yer almaktadır. Atina Agorası⁴⁹ ve Kition'da⁵⁰ ele geçen mühürlerde Ξερόφαντος I'in isminin önünde ἱερέυς unvanı kullanılmıştır. Bu yöneticinin isminin tespit edildiği bir örnek de Alexandria'da bulunmaktadır⁵¹.

Kat. No. 6:

Ἡρακλείτ[ου]

yıldız ve aplustre

Amphoranın, ağız kenarı, boyun ve tek mühürlü kulpu korunmuştur. Kulp

37 Finkielsztejn 2001, 191, tab. 18; 193, tab. 20.

38 RE-ΞΕΝΟΦΑΝΤΟΣ 01-ΠΑΝΑΜΟΣ-001 ve 002. Cankardeş Şenol 2016, 143-144.

39 Doğer 1997, 249.

40 Nicolaou 2005, 405, no. 1.

41 Finkielsztejn 2001, 112, tab. 4.

42 Grace 1963, 326, dn. 17.

43 Hannestad 1983, 71, no. 683-684.

44 Canarache 1957, 234, no. 525.

45 Cankardeş Şenol – Canoğlu 2009, 138, B61.

46 Jöhrens 2004, 155, no. A2, taf. 5.

47 Cankardeş Şenol 2016, 147. RE-ΞΕΝΟΦΑΝΤΟΣ 01-017.

48 Cankardeş Şenol 2016, 147. RE-ΞΕΝΟΦΑΝΤΟΣ 01-014-016.

49 Grace 1934, 225, no. 40.

50 Calvet 1982, 30, no. 75.

51 Cankardeş Şenol 2000, 320, no. 75.

üzerindeki dikdörtgen formlu mühür baskısının üst kısmında Ἡράκλειτος II ile ilişkilendirildiğimiz üretici ismi ve bunun altında sol tarafta altı uçlu bir yıldız, sağda ise aplustre sembolü yer almaktadır.

Rhodos amphora mühürlerinde Ἡράκλειτος ismi tespit edilmiş durumdadır. Alexandria'daki mühür araştırmalarında bu isme sahip mühürler, Ἡράκλειτος I ve Ἡράκλειτος II şeklinde iki ayrı üretici olarak değerlendirilmiştir⁵². Ἡράκλειτος I olarak tanımlanan üreticinin ismi, dikdörtgen formlu mühürlerde bir ya da iki satır olarak yer almaktadır. Bu ismin tek satır olduğu bazı mühürlerde, yazıtın altında gül sembolü kullanılmıştır. Buna karşın tek satır olup, sembole sahip olmayan mühürler de mevcuttur. Ἡράκλειτος I'in isminin kaydedildiği bazı örnekler, MÖ 3. yüzyılın sonu – 2. yüzyılın başlarına tarihlenen Pergamon depozitinde bulunmuştur⁵³.

Alexandria sınıflandırmasına göre Seyitömer Höyük buluntusunun Ἡράκλειτος II'ye ait olduğu düşünülmektedir. Bu üreticinin faaliyet döneminin belirlenmesinde bazı yöneticilerin görev yılları önemli tarihlendirme kriteridir. Üretici Ἡράκλειτος II'nin yöneticilerden Νικασαγόρας I (MÖ c. 172/170), Ἀριστόδαμος II (MÖ c. 166/164), Αὐτοκράτης I (MÖ c. 146) ve Ἀνάξανδρος (MÖ c. 143/142) ile bağlantıları belirlenmiştir⁵⁴. Bu yöneticiler, üreticinin uzun yıllar üretim gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu yöneticilerin görev yıllarından hareket edildiğinde, üreticinin Period III'de başlayan üretiminin Period V'in başlarına kadar sürdüğü anlaşılmaktadır. Ἡράκλειτος II'nin dikdörtgen formlu mühürlerinde Miletos'da yazıtın üzerinde bir yıldız⁵⁵, Tanais'de⁵⁶ mühür kalıbının köşelerinde yıldızlar, Alexandria Benaki Koleksiyonu'nda yazıtın alt bölümünde iki yıldız arasında aplustre motif⁵⁷ ve Akoris⁵⁸ ile Patara'da⁵⁹ kaduseus sembolleri kaydedilmiştir.

Khios

MÖ 449 yılında Atina imparatorluk standartlarının uygulanmasıyla geleneksel Khios amphora formunun değişmesi sonucunda, MÖ 5. yüzyılın üçüncü çeyreğinden itibaren ada üretimi amphoralarda mühürler görülmeye başlamıştır⁶⁰. Bu yüzyılın sikkeleri model alınarak oluşturulan ilk mühürlerde, oturur pozisyonda bir sphenks ve bunun sağında şişkin boyunlu bir Khios amphorası tasvir edilmiştir⁶¹. Bu merkezde Hellenistik Dönemde mühürleme daha yoğundur. Bir ya da iki satırdan oluşan yazıtlar,

52 http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_LRF.php. 19/02/2019.

53 Börker – Burow 1998, 47, no. 456, taf. 17.

54 Cankardeş Şenol 2017, 251.

55 Jöhrens 2009, 226, no. 60.

56 Bu mührün sol tarafı kırık olduğu için yazıtın [Ἡρακλε]ίτου bölümü korunmuştur. Mührün sağında, üst ve alt köşelerinde iki yıldız sembolü bulunmaktadır. Jöhrens 2001, 419, no. 202.

57 http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_LRF.php. 19/02/2019.

58 Kawanishi – Suto 2005, 110, no. 173.

59 Dünder 2017, 201-202, Rh. 177.

60 Grace – Savvatiou Petropoulakou 1970, 359.

61 Grace 1979, fig. 48-49.

dikdörtgen, kare, oval ve yuvarlak formlu mühürler üzerinde karşımıza çıkarlar⁶². Tam isimler, genitif veya nominatif haldedir ve bunların yanı sıra kısaltmalar da yoğun olarak kullanılmıştır⁶³. Yazıt yönünün sağdan sola (retrograd) doğru olduğu görülen mühürler yer almaktadır⁶⁴. Khios'da ayrıca ligatür yazıtlar içeren mühürler de kullanılmıştır. Tamamen ligatür olan yazıtların yanı sıra, sadece bazı harflerinin ligatür olduğu örnekler de mevcuttur. Bu tarz mühürlerdeki bazı harfler, retrograd olarak yazılmıştır⁶⁵. Tek harften oluşan monogramlar da kaydedilmiştir. İki ismin birlikte kullanıldığı mühürler, Marissa⁶⁶ ve Pergamon'da⁶⁷ saptanmıştır. Bu durum baba-oğulla ilişkili olabileceği gibi⁶⁸, bunun dışında amphora veya şarap üreticiliği ortaklığına da işaret edebilir⁶⁹. Khios amphoralarında genellikle tek kulp mühürlüdür⁷⁰. Ancak, Rhodos Müzesi'nde her iki kulpu da mühürlenmiş bir örnek bulunmaktadır⁷¹. Diğer yandan, bazı mühürler, amphoranın boyun kısmına basılmıştır⁷². Θ ετους ve Η ετους gibi yıl içerikli mühürler de belirlenmiştir⁷³. Mühürlerde spenks⁷⁴, üzüm salkımı⁷⁵, üzüm yaprağı⁷⁶, iki nokta arasında kaduseus⁷⁷, yunus, Apollon başı (?) gibi semboller kullanılmıştır⁷⁸. Bazı isimler ise çerçeve içine alınmıştır⁷⁹.

Seyitömer Höyük'den ele geçen Khios ticari amphoralarının en erkenleri MÖ 6. yüzyılın sonu - 5. yüzyılın ilk yarısına tarihli olanlardır⁸⁰. Bu merkezden ele geçen mühürlü ticari amphora kulplarından Khios ile ilişkilendirilen sadece bir örnek mevcuttur. Kat. No. 7'de sunulan söz konusu boyun-kulp parçası Hellenistik Döneme aittir:

62 Alkaç 2012, 95.

63 Cankardeş Şenol 2006, 96-97; Alkaç 2012, 95-97.

64 Alkaç 2012, 96.

65 Alkaç 2012, 95-96.

66 Finkielsztejn 2000, 210, pl. 110-B.

67 Börker – Burow 1998, 121, no. 565, taf. 36.

68 Finkielsztejn 2000, 210, pl. 110-B.

69 Alkaç 2012, 97.

70 Cankardeş Şenol 2005, 143-144.

71 Jöhrens 1999, 248.

72 Cankardeş Şenol 2006, 97.

73 Börker – Burow 1998, 68-69, no. 601, abb. 5, taf. 21; 124, no. 623, taf. 37.

74 Tsaravopoulos ve diğ. 2013, 110, fig. 6.2.

75 Börker – Burow 1998, 123, no. 608.

76 Tsaravopoulos ve diğ. 2013, 110, fig. 16.1.

77 Börker – Burow 1998, 120, no. 618.

78 Alkaç 2012, 98-99.

79 Börker – Burow 1998, 125, no. 630, taf. 37.

80 Coşkun – Çevirici Coşkun 2017, 231-233.

Kat. No. 7:

Καλλικρ[α](

Kulp üzerindeki dikdörtgen formlu mühür baskısında Καλλικρ(kısaltması yer almaktadır. Bu kısaltma bir üreticiye ait olmalıdır. Aynı kalıptan çıkmış üç mühür baskısı, Alexandria Benaki Koleksiyonu çalışmalarında tespit edilmiştir⁸¹. Khios amphora mühürleri arasından, bu kısaltmayı tamamlayabilecek bir örnek henüz tespit edilememiştir. Buna karşın Khios’da yapılan epigrafik araştırmalarda Καλλικράτης isminin kullanıldığı belirlenmiştir⁸². Mühürdeki kısaltmanın bu isimle bağlantılı olabileceği düşünülebilir. Bu kısaltmanın yer aldığı mühürler, şimdiye kadar, tarihlenen kontekstlerden veya tabakalardan ele geçmemiştir. Καλλικρ(kısaltmasını içeren mührün tarihini belirleyebilmek için, Khios’un eskiçağ tarihi ve amphora parçasının boyun ile kulp formundan hareket edilmelidir. Mühür, MÖ geç 2. yüzyıl ya da erken 1. yüzyıldan sonraya ait olmamalıdır. Çünkü Khios Adası, MÖ 86 yılında Pontus Kralı Mithridates tarafından ele geçirilmiş ve bu süreç, Khios için büyük olumsuzluk yaratmıştır⁸³. Bu tarihsel olayın adadaki amphora üretimini de bir süreliğine sekteye uğratmış olduğu ortadadır. Buna bağlı olarak, Khios amphora mühürlerinin en geç örnekleri, bu tarih sonrasına verilememektedir. Khios’da MÖ 1. – MS 1. yüzyıllara, MS 1. yüzyıla, MS 2. yüzyıla, MS geç 2. – erken 3. yüzyıla ve MS 3. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen amphora mühürleri tespit edilmiştir⁸⁴. Ancak bu tarihlere ait mühürler, Khios’un mühürleme sistemini oluşturabilecek kadar sayısal miktara sahip değildir. Bu örneklerden yola çıkarak, Khios için sistematik genelleme yapabilmek mümkün değildir. Khios ile aynı coğrafi bölgede bulunan Hellenistik dünyanın önemli amphora üreticileri olan Rhodos ve Knidos’un da bu savaş döneminden olumsuz etkilendikleri saptanmıştır⁸⁵.

Ağız bölümü eksik olan Seyitömer Höyük örneğinin boyun, kulp profili ve kulp kesiti, MÖ 2. yüzyıla tarihlenen Khios amphoralarını anımsatmaktadır. Benzer örnek olabilecek amphoralar, Alexandria kazılarında bulunmuştur⁸⁶.

Sonuç

Seyitömer Höyüğün Hellenistik Dönem tabakalarından ele geçen buluntuların çok büyük bir kısmının henüz çalışılmamış olması sebebiyle, bu yerleşimin Hellenistik Dönemde diğer merkezlerle ne tür ve ne yoğunlukta ilişkileri olduğuna dair bilinmezlikler çoktur. Çalışmamız kapsamında değerlendirmeye çalıştığımız mühürlü ticari amphora kulpları, bu yerleşimin Hellenistik Dönemdeki ticari faaliyetleri hakkında ilk verileri sunan buluntulardır. Bu güne kadar sadece yedi adet mühürlü amphora

81 Alkaç 2012, 133; 361-363, no. 224–226 (X-KAΛΛIKPA(-001).

82 Fraser – Matthews 1987, 245.

83 Sarikakis 1986, 122.

84 Tsaravopoulos v.d. 2013, 122-124

85 Alkaç 2011, 131-141.

86 Şenol 2007, 117, fig. 22, 24, 26.

kulpunun ele geçmiş olması sağlıklı bir istatistik çalışması yapmayı engellemektedir. Böylesine az sayıda ele geçmiş olsalar da, bu buluntular yerleşimin ticari ilişkileri hakkında daha önce bilinmeyen bilgilere ulaşmamıza olanak vermektedir. Mevcut buluntular, Seyitömer Höyüğün Hellenistik Dönemde Thasos, Rhodos ve Khios ile ticari ilişkilerinin olduğunu göstermektedir. Seyitömer Höyük'ten bu çalışmada değerlendirilen yedi adet mühürlü amphora kulpu haricinde Hellenistik Dönem tablaları ile ilişkili olarak başka amphora parçaları da ele geçmiştir. Bu çalışmanın kapsamı dışındaki söz konusu Hellenistik Dönem ticari amphora parçalarının da sayısal olarak çok fazla olmadığını belirtmek gerekir. Buluntuların sayısal azlığı, söz konusu ticaretin pek yoğun olmadığını ve dolayısıyla ticaretin indirekt yollarla gerçekleşmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Seyitömer Höyük'de yapılan kazılar sonucunda Hellenistik Dönemde burada küçük bir taşra yerleşimi olduğu anlaşılmıştır. Surlarla çevrili, katoikia niteliği taşıdığı önerilen⁸⁷ bu yerleşim, Batı Anadolu ile Anadolu'nun iç kısımlarını birbirine bağlayan yol ağı üzerinde yer alıyordu⁸⁸. Seyitömer Höyük'de yerel ürünlerin ithal ürünlere nazaran daha fazla kullanılmış olması, bu yerleşimin ana arterler üzerinde değil de, ana arterleri iç kısımlara bağlayan küçük arterler üzerinde yer aldığını düşündürmektedir.

Hellenistik Dönemde Ege Denizi kıyılarında ve adalarında üretilmiş ticari amphoraları Batı Anadolu'nun kıyılarındaki hemen hemen her yerleşimde görmek mümkündür. Seyitömer Höyük örnekleri ise en azından Thasos, Rhodos ve Khios'da üretilmiş ticari amphoraların İç-Batı Anadolu'ya kadar ulaştıklarını kanıtlamaktadır (fig. 8). Bu bağlamda mevcut parçalar aslında sadece Seyitömer Höyük'deki Hellenistik Dönem yerleşimi hakkında değil, bu yerleşimin içerisinde bulunduğu bölge hakkında da yeni bilgilere ulaşmamızı sağlamıştır. Hellenistik Dönemde mühürlü amphoraların Anadolu'nun iç kısımlarına, Laodikeia⁸⁹, Gordion⁹⁰, Şarhöyük-Dorylaion⁹¹ ve Kırşehir-Kale Höyük⁹² gibi önemli merkezler ile yerleşimlere ulaştığını gösteren örnekler bulunmaktadır. Seyitömer Höyük örnekleri ise bu amphoraların sadece önemli merkezlere değil, küçük taşra yerleşimlerine de ulaştığını kanıtlamaktadır.

Seyitömer Höyüğün Akhaemenid Dönemden itibaren Ege dünyası ile ticari ilişkiler içerisinde olduğu bilinmektedir. Bu merkezden ele geçen mühürlü amphora kulpları, Ege dünyası ile olan iletişimin Akhaemenid Dönemle sınırlı kalmadığını, Hellenistik Dönemde de devam ettiğini göstermektedir. Tarihlendirebildiğimiz mühürlü amphora parçaları söz konusu ticaretin MÖ 3. yüzyılın ortaları ile MÖ geç 2. yüzyıl - erken 1. yüzyıl arasındaki süreçte de devam ettiğini göstermektedir.

87 Seyitömer Höyük Hellenistik Devir yerleşiminin küçük bir katoikia olabileceği yönündeki bir yorum için bk. Thonemann 2013, 24.

88 Kotiaion/Kütahya ve çevresindeki merkezlere ulaşan ticari amphoralar hakkındaki rota önerileri için bk. Darga 2006, 244-245.

89 Şimşek v.d. 2017, 18-35, no. 1-19.

90 Lawall 2010, 163-164.

91 Darga 2006, 247-248, resim 8-10.

92 Adak Adıbelli 2016a, 46; Adak Adıbelli 2016b, 89.

Katalog

Kat. No. 1: *Thasos amphorası kulp parçası*⁹³.

Buluntu Yeri: I-9 Plankaresi.

Mühür Tipi: Dikdörtgen.

Yazıt: [Θ]α[ω]ν

Νύμφω[ν Κλεο]

Ethnikon: Thasion.

Yönetici: Nymphon Kleo(.

Sembol: Kaduseus ile çelenk (?).

Tarih: M.Ö. c. 255 - c. 242.

Kat. No. 2: *Thasos amphorası kulp parçası*.

Buluntu Yeri: P-11 plankaresi, JJ-388.

Ölçüler: Korunan Yükseklik: 6cm., Kulp Genişliği: 4.5cm.

Mühür Ölçüleri: ? (Korunan: 3.4cm.) x 2cm.

Mühür Tipi: Dikdörtgen.

Yazıt: [A]ϣκλητιάδο[ν]

Sembol: Thyrsos ve herme.

Hamur: Mika, kireç, kum, taşçık katkılı, kırmızımsı sarı (5 YR 6/6).

Yüzey Rengi: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6).

Kat. No. 3: *Thasos amphorası boyun-kulp parçası*.

Buluntu Yeri: H-12 plankaresi, J.18b.

Ölçüler: Korunan Yükseklik: 5.8cm., Kulp Genişliği: 4.7cm.

Mühür Ölçüleri: ? (Korunan: 2.2cm.) x 1.8cm.

Mühür Tipi: Dikdörtgen.

Yazıt: [-----]αναξ

Hamur: Mika, kireç, taşçık katkılı, kırmızı (2.5 YR 5/6).

Yüzey Rengi: Açık kırmızımsı kahverengi (2.5 YR 6/4).

Kat. No. 4: *Thasos amphorası kulp parçası*.

Buluntu Yeri: H-10 plankaresi, JJ-365.

Ölçüler: Korunan Yükseklik: 8.2cm., Kulp Genişliği: 4.8cm.

Mühür Ölçüleri: ? (Korunan: 2.8cm.) x 2.3cm.

Mühür Tipi: Dikdörtgen.

Yazıt: [-----]

Sembol: Yapraklı sarmaşık dalı.

Hamur: Mika, kireç, kum, taşçık katkılı, açık kırmızı (2.5 YR 6/6).

Astar Rengi: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6).

Kat. No. 5: *Rhodos amphorası kulp parçası*.

Buluntu Yeri: G-9 plankaresi, Env. 70.

Ölçüler: Korunan Uzunluk: 7.9cm., Kulp Genişliği: 4cm.

Mühür Ölçüleri: R: 2.8cm.

Mühür Tipi: Yuvarlak.

Yazıt: Ἐπί Ξενοφάντου Πανάμ[ου]

Yönetici: Ksenophantos I.

Sembol: Gül.

Hamur: Mika, kireç, taşçık katkılı, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6).

Astar Rengi: Soluk sarı (2.5 Y 8/4).

Tarih: M.Ö. c. 210.

93 Eskişehir Müze Müdürlüğü'nün 1989 yılında yaptığı kazılarda ele geçen bu parçayı görme olanağımız olmamıştır. Daha önce yayınlanmış olan kulp parçasının bu yayınlarda ölçüleri ve katalog bilgileri yer almamaktadır. Bk. Aydın 1991, 195, 202, res. 11; Darga 2006, 242-243, 248, res. 13-14. Yeniden değerlendirdiğimiz bu parça, Seyitömer Höyük mühürlü amphora kulplarının hepsinin bir arada görülebilmesi için çalışmamıza dâhil edilmiştir. Kat. No. 1'in bu çalışmada sunulan çizimi ölçeksizdir.

Kat. No. 6: *Rhodos amphorası ağız kenarı-boyun-kulp parçası*.

Buluntu Yeri: L-10 plankaresi, V-193.

Ölçüler: Korunan Yükseklik: 19cm., Ağız Çapı: 14cm., Kulp Genişliği: 4cm.

Mühür Ölçüleri: 4.8 x 1.9cm.

Mühür Tipi: Dikdörtgen.

Yazıt: Ἡροκλείτ[ου]

Üretici: Herakleitos II.
 Sembol: Yıldız ve aplustre.
 Hamur: Kireç, kum, taşçık katkılı, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6).
 Astar Rengi: Çok soluk kahverengi (10 YR 8/3).
 Tarih: M.Ö. c. 198 - c. 146.

Kat. No. 7: Khios amphorası boyun-kulp parçası.

Buluntu Yeri: N-6 plankaresi, BB-106.
 Ölçüler: Korunan Yükseklik: 11cm., Kulp Genişliği: 3.6cm.
 Mühür Ölçüleri: ? (Korunan: 2.2cm.) x 0.9cm.
 Mühür Tipi: Dikdörtgen.
 Yazıt: Καλλικρα[α](
 Üretici: Kallikra(
 Hamur: Mika, kireç, kum katkılı, kırmızımsı sarı (5 YR 6/6).
 Astar Rengi: Kırmızımsı sarı (7.5 YR 7/4).
 Tarih: M.Ö. ~geç 2. yüzyıl ya da erken 1. yüzyıl.

Dizin

Özel İsimler

Ἀνάξανδρος, Rhodos, Yönetici, 6
 Ἀντινάξ, Thasos, Yönetici, 3
 Ἀριστόδαμος II, Rhodos, Yönetici, 6
 Ἀσκληπιάδης, Thasos, 2
 Αὐτοκράτης I, Rhodos, Yönetici, 6
 Διονύσιος II, Rhodos, Üretici, 5
 Δίσκος I, Rhodos, Üretici, 5
 Ἑλλάνικος, Rhodos, Üretici, 5
 Ἐπιγόνος I, Rhodos, Üretici, 5
 Εὐρυάναξ, Thasos, Yönetici, 3
 Εὐρυάναξ, Thasos, Yönetici, 3
 Ἡράκλειτος I, Rhodos, Üretici, 6
 Ἡράκλειτος II, Rhodos, Üretici, 6
 Θεόδωρος, Rhodos, Üretici, 5
 Καλλικρα(, Khios, 7
 Μενεκράτης I, Rhodos, Üretici, 5
 Νικασαγόρας I, Rhodos, Yönetici, 6
 Νύμφων Κλεο(, Thasos, Yönetici, 1

Ξενοφάντος I, Rhodos, Yönetici, 5
 Ξενοφάντος II, Rhodos, Yönetici, 5

Rhodos Ay Adı

Πάναμος, 5

Semboller

Bereket Boynuzu, 1, 3
 Dioskur Başlığı, 1, 3
 Gül, 5
 Helios, 5
 Herme, 1, 2
 İçki Kâsesi, 1
 Kaduseus, 3, 6
 Kaduseus ve Çelenk (?), 1
 Kalathos, 3
 Kantharos, 1
 Kepçe ve Vazo, 1
 Kithara, 1
 Kithara ya da Lyra, 3
 Lobut, 3
 Meşale, 3
 Nar, 1
 Nokta, 5
 Palmiye Dalı, 1
 Üzüm Salkımı, 3
 Sarmaşık Dalı, 4
 Situla, 1
 Thyrsos, 2, 3
 Trident, 1
 Vazo, 1, 3
 Yay ile Ok, 1
 Yıldız, 6
 Yıldız ve Aplustre, 6
 Yıldız ile Dioskur Başlığı, 1
 Yıldız ve Disk (?), 1
 Yuvarlak Kalkan ya da Phiale, 3.

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- Adak Adıbelli 2016a Adak Adıbelli, I., “2014 Kırşehir Kale Höyük Kazısı”, KST 37/3, 2016, 45-56.
- Adak Adıbelli 2016b Adak Adıbelli, I., “Kırşehir Kale Höyük Kazıları”, Kırşehir Arkeoloji ve Paleoantropoloji Çalışmaları, 2016, 83-104.
- Alkaç 2011 Alkaç, E., “Mithridates Savaşları Sırasında Khios’un Şarap İhracatı”, Arkeoloji Dergisi XVI, 131-141.
- Alkaç 2012 Alkaç, E., Hellenistik Dönem’de Khios’ta Mühürlü Amphora Üretimi ve Mühürleme Sistemleri, Mersin Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Mersin.
- Aydın 1991 Aydın, N., “Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 1989”, MKKS I, 191-204.
- Bilgen – Bilgen 2015 Bilgen, A. N. – Bilgen, Z., “Middle Bronze Age Settlement”, Seyitömer Höyük I (ed. A. N. Bilgen), İstanbul, 61-118.
- Bilgen – Çevirici Coşkun 2015a Bilgen, A. N. – Çevirici Coşkun, F., “Roman Period Settlement (Layer I)”, Seyitömer Höyük I (ed. A. N. Bilgen), İstanbul, 9-18.
- Bilgen – Çevirici Coşkun 2015b Bilgen, A. N. – Çevirici Coşkun, F., “Hellenistic Period Settlement (Layer II)”, Seyitömer Höyük I (ed. A. N. Bilgen), İstanbul, 19-33.
- Bilgen v.d. 2015 Bilgen, A. N. – Bilgen, Z. – Çırakoğlu, S., “Early Bronze Age Settlement (Layer V)”, Seyitömer Höyük I (ed. A. N. Bilgen), İstanbul, 119-186.
- Bon – Bon 1957 Bon, A. M. – Bon, A., Les timbres amphoriques de Thasos (École française d’Athènes, Études thasiennes, IV), Paris.
- Börker – Burow 1998 Börker, C. – Burow, J., Die Hellenistischen Amphorenstempel aus Pergamon, Pergamenische Forschungen 11, Berlin.
- Calvet 1982 Calvet, Y., “Les timbres amphoriques”, Kition-Bamboula I, Paris, 4-61.
- Canarache 1957 Canarache, V., Importul Amforelor Stampilate la Istra, Biblioteca Istroca I, Bucuresti.
- Cankardeş Şenol – Canoğlu 2009 Cankardeş Şenol, G. – Canoğlu, E., “Mısır-Alexandria Greko-Romen Müzesi’nde Bulunan Dügme Formlu Mühürler”, Arkeoloji Dergisi XIV, 109-164.
- Cankardeş Şenol 2000 Cankardeş Şenol, G., İskenderiye Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Hellenistik Dönem Amphora Mühürleri, Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi İzmir.
- Cankardeş Şenol 2005 Cankardeş Şenol, G. “Amphora Mühürlerinin Köken ve Sosyal Statünün Belirlenmesindeki Etkileri ve Kent Lokalizasyonunun Tespitine Katkıları”, Olba XII, 139-164.
- Cankardeş Şenol 2006 Cankardeş Şenol, G. Klasik ve Hellenistik Dönemde Mühürlü Amphora

- Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri, İstanbul.
- Cankardeş Şenol 2016 Cankardeş Şenol, G., *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps, Volume 3, Eponym L – S*, EtAlex 37, Alexandrie.
- Cankardeş Şenol 2017 Cankardeş Şenol, G., *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps, Volume 3, Eponym T – C*, EtAlex 39, Alexandrie.
- Coşkun – Çevirici Coşkun 2017
Coşkun, G. – Çevirici Coşkun, F., “Seyitömer Höyük MÖ 5. ve 4. Yüzyıl Ticari Amphoraları”, *Arkeoloji Dergisi* 22, 229-243.
- Coşkun 2010 Coşkun, G., “Attic Pottery from Seyitömer Höyük”, *TÜBA-AR* 13, 61-76.
- Coşkun 2015 Coşkun, G., “Achaemenid Period Settlement (Layer III)”, *Seyitömer Höyük I* (ed. A. N. Bilgen), İstanbul, 34-59.
- Coşkun 2017 Coşkun, G., “İç-batı Anadolu’daki Bir Akhaemenid Dönem Yerleşiminin Karakterizasyonu: Seyitömer Höyük”, *Anadolu, Arkeoloji, Zaman ve Mekan* (ed. G. Coşkun), Ankara, 167-181.
- Çevirici Coşkun 2017 Çevirici Coşkun, F., “Seyitömer Höyük Hellenistik Dönem Balık Tabakları”, *Seleucia VII*, 325-344.
- Darga 2006 Darga, A. M., “Şarhöyük-Dorylaion Kazılarında İki Buluntu: Dikdörtgen Kerpiç Duvarlar ve Damgalı Amphora Mühürleri”, *Hayat Erkanal’a Armağan: Kültürlerin Yansıması* (ed. B. Avunç – A. Erkanal – E. Özgen – S. Günel – T. Ökse), İstanbul, 241-248.
- Debidour 1979 Debidour, M., “Réflexions sur les timbres amphoriques Thasiens”, *BCH Suppl. V*, 269-314.
- Debidour 1986 Debidour, M., “En classant les timbres Thasiennes”, *BCH Suppl. XIII*, 312-334.
- Doğer 1997 Doğer, E., “Hisarönü/Çubucak Rodos Amphora Atölyeleri Kazısı”, *KST* 18, 235-254.
- Dündar 2017 Dündar, E., *Transport Jars and Stamped Amphoras from Patara, 7th to 1st Centuries BC*, Patara IV.3, İstanbul
- Finkielsztejn 2000 Finkielsztejn, G., “Amphores importées au Levant Sud à l’époque hellénistique”, *5e Epistimoniki synantisi gia thn Ellinistiki Keramiki*, 207-220, Aqhna.
- Finkielsztejn 2001 Finkielsztejn, G., *Chronologie détaillée et révisée des éponymes amphoriques rhodiens, de 270 à 108 av. J.-C. environ: Premier Bilan*, BAR International Series 990, Oxford.
- Fraser – Matthews 1987
Fraser, P. M. – Matthews, E., *A Lexicon of Greek Personal Names, Vol. I: The Aegean Islands, Cyprus, Cyrenaica*, Oxford.
- Garlan 1993 Garlan, Y., “Nouvelles remarques sur la chronologie des timbre amphoriques thasiens”, *Journal des Savants* 2, 149-181.
- Garlan 1999 Garlan, Y. *Les timberes amphoriques de Thasos, Vol. I, Timbres protothasiens et thasiens anciens*, Etudes Thasiennes XVIII, Paris.

Grace – Savvatianou Petropoulakou 1970

- Grace, V. – Savvatianou Petropoulakou, S., “Les timbres amphoriques Grecs”, *Exploration archéologique de Délos, Delos XXVII, L’Ilot de la Maison des Comédiens*, Paris, 277-382.
- Grace 1934 Grace, V., “The Stamped Amphora Handles Found in the American Excavations in the Athenian Agora 1931-1932”, *Hesperia* III, 197-310.
- Grace 1948 Grace, V., “Rhodian Jars in Florida”, *Hesperia* XVII/2, 144-147.
- Grace 1963 Grace V., “Notes on the Amphoras from the Koroni Peninsula”, *Hesperia* XXXII 3, 319-334.
- Grace 1979 Grace, V., *Amphoras and the Ancient Wine Trade*, Princeton, New Jersey.
- Hannestad 1983 Hannestad, L., *The Late Hellenistic Pottery from Failaka, (Ikara Hellenistic Settlements, Vol. 2:1)*, Aarhus.
- İlaslı 1996 İlaslı, A., “Seyitömer Höyüğü 1993 Yılı Kurtarma Kazısı”, *MKKS* 6, 1-20.
- Jöhrens 1999 Jöhrens, G. *Amphorenstempel im Nationalmuseum von Athen*, Mainz, 1999.
- Jöhrens 2001 Jöhrens, G., “Amphorenstempel Hellenistischer Zeit aus Tanais”, *Eurasia Antiqua, Zeitschrift für Archäologie Eurasiens Band 7*, 367-479.
- Jöhrens 2004 Jöhrens, G., “Amphoren Stempel aus Didyma”, *Didyma 3.2. Die Hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik: Auf Grundlage der stratifizierten Fundkeramik aus dem Bereich der Heiligen Strasse, Mainz*, 153-169.
- Jöhrens 2009 Jöhrens, G., “Funde aus Milet, XXVII. Amphorenstempel aus den Grabungen in Milet 1899-2007”, *AA* 2009/I, 205-235.
- Kawanishi – Suto 2005 Kawanishi, H. – Suto, Y., *Excavations at Akoris in Middle Egypt 1. Amphora Stamps: 1997-2001*, Tsukuba.
- Lawall 2010 Lawall, M. L., “Pontic, Aegean and Levantine Amphorae at Gordion”, *Varia Anatolica* 21, *Patabs I Production and Trade of Amphorae in the Black Sea* (ed. D. Kassab Tezgör – N. Inaishvili), İstanbul, Paris, 159-165.
- Nicolaou 2005 Nicolaou, I., *The Stamped Amphora Handles from the House of Dionysos. Paphos V, Nicosia*.
- Rauh – Autret – Lund 2013 Rauh, N. – Autret, C. – Lund, J., “Amphora Design and Marketing in Antiquity”, *Kauf, Konsum und Märkte, Wirtschaftswelten im Fokus – Von der römischen Antike bis zur Gegenwart* (ed. M. Frass), Wiesbaden, 145-181.
- Sarikakis 1986 Sarikakis, Th. Ch., “Commercial Relations between Chios and Other Grek Cities in Antiquity”, *Chios: A conference at the Homereion in Chios* (ed. J. Boardman – C. E. Vaphopoulou-Richardson), Oxford, 121-131.
- Sztetyllo 1971 Sztetyllo, Z., “Les hermès dans l’iconographie des timbres amphoriques

- Şenol 2007 greco", *Études et Travaux V*, Tome 11, 92-103.
- Şenol, A. K., "Hellenistik Dönem'de Khios ve Lesbos Şarabının Mısır'a İhracatı", *Arkeoloji Dergisi IX*, 103-128.
- Şimşek v.d. 2017 Şimşek, C. – Alkaç, E. – Duman, B., *Laodikeia Amphora Mühürleri, Laodikeia Çalışmaları 4*, İstanbul.
- Thonemann 2013 Thonemann, P., "Phrygia: an anarchist history, 950 BC–AD 100", *Roman Phrygia: Culture and Society* (ed. P. Thonemann), Cambridge, 1-40.
- Topbaş 1992 Topbaş, A., "Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 Yılı Kurtarma Kazısı", *MKKS II*, 11-34.
- Topbaş 1993 Topbaş, A., "Seyitömer Höyüğü 1991 Yılı Kurtarma Kazısı", *MKKS III*, 1-30.
- Topbaş 1994 Topbaş, A., "Seyitömer Höyüğü 1992 Yılı Kurtarma Kazısı", *MKKS IV*, 297-310.
- Tsaravopoulos v.d. 2013 Tsaravopoulos, A. – Opait, A. – Fragou, G., "Stamps on Amphorae and Lagynoi Handles from the Island of Chios", *PATABS III* (ed. L. Buzoianu – P. Dupont – V. Lungu), Constanta, 107-143.
- Tzochev 2016 Tzochev, C., *Amphora Stamps from Thasos, The Athenian Agora XXXVII*, Princeton, New Jersey.

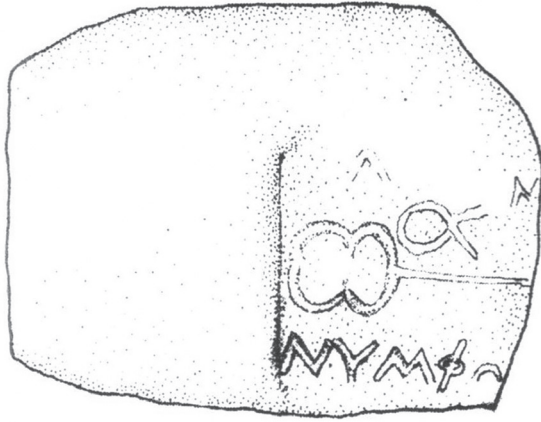

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

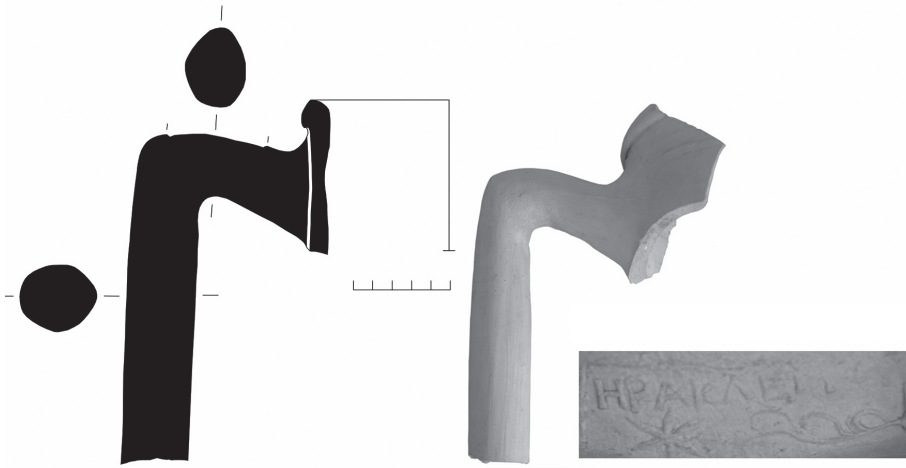

Fig. 6

Fig. 7

Fig. 8